

Program profilaktyki w szkole

Anna Borkowska

Wydział Wychowania i Profilaktyki

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Szkoły realizują **Szkolny Program Profilaktyki** od **2002 roku**, wprowadzony rozporządzeniem MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. (Dz. U. z 2002 roku Nr 10, poz. 96).

Ramowy statut publicznej szkoły

§ 2.

1. Statut szkoły określa w szczególności:

- 1) cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz uwzględniające program wychowawczy szkoły i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, o których mowa w odrębnych przepisach,
- 2) sposób wykonywania zadań szkoły, z uwzględnieniem optymalnych warunków rozwoju ucznia, zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia,

2. Program wychowawczy szkoły i program profilaktyki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uchwała rada pedagogiczna po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego.

Ramowy statut publicznego przedszkola

- § 6. 1. Praca wychowawczo-dydaktyczna i opiekuńcza prowadzona jest na podstawie programu wychowania przedszkolnego.

**USTA W A z dnia 7 września 1991 r.
o systemie oświaty
(Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425)
z późn. zm.**

USO

Art. 54.

2. Do kompetencji rady rodziców , z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, należy:

- 1) uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną:
  - a) **programu wychowawczego** szkoły obejmującego wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, realizowanego przez nauczycieli,
  - b) **programu profilaktyki** dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmującego wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców;

4. Jeżeli rada rodziców w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia roku szkolnego nie uzyska porozumienia z radą pedagogiczną w sprawie programu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a lub b, program ten ustala dyrektor szkoły w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny. Program ustalony przez dyrektora szkoły obowiązuje do czasu uchwalenia programu przez radę rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną.

5. W szkołach i placówkach, w których nie tworzy się rad rodziców, programy, o których mowa w ust. 2 pkt 1, uchwała rada pedagogiczna.

6. Programów, o których mowa w ust. 2 pkt 1, nie uchwała się w szkołach dla dorosłych.

7. W szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz w szkołach i placówkach niepublicznych programy, o których mowa w ust. 2 pkt 1, ustala organ wskazany w statucie szkoły lub placówki.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie
podstawy programowej wychowania
przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego
w poszczególnych typach szkół
(Dz. U. poz. 977) ze zm.

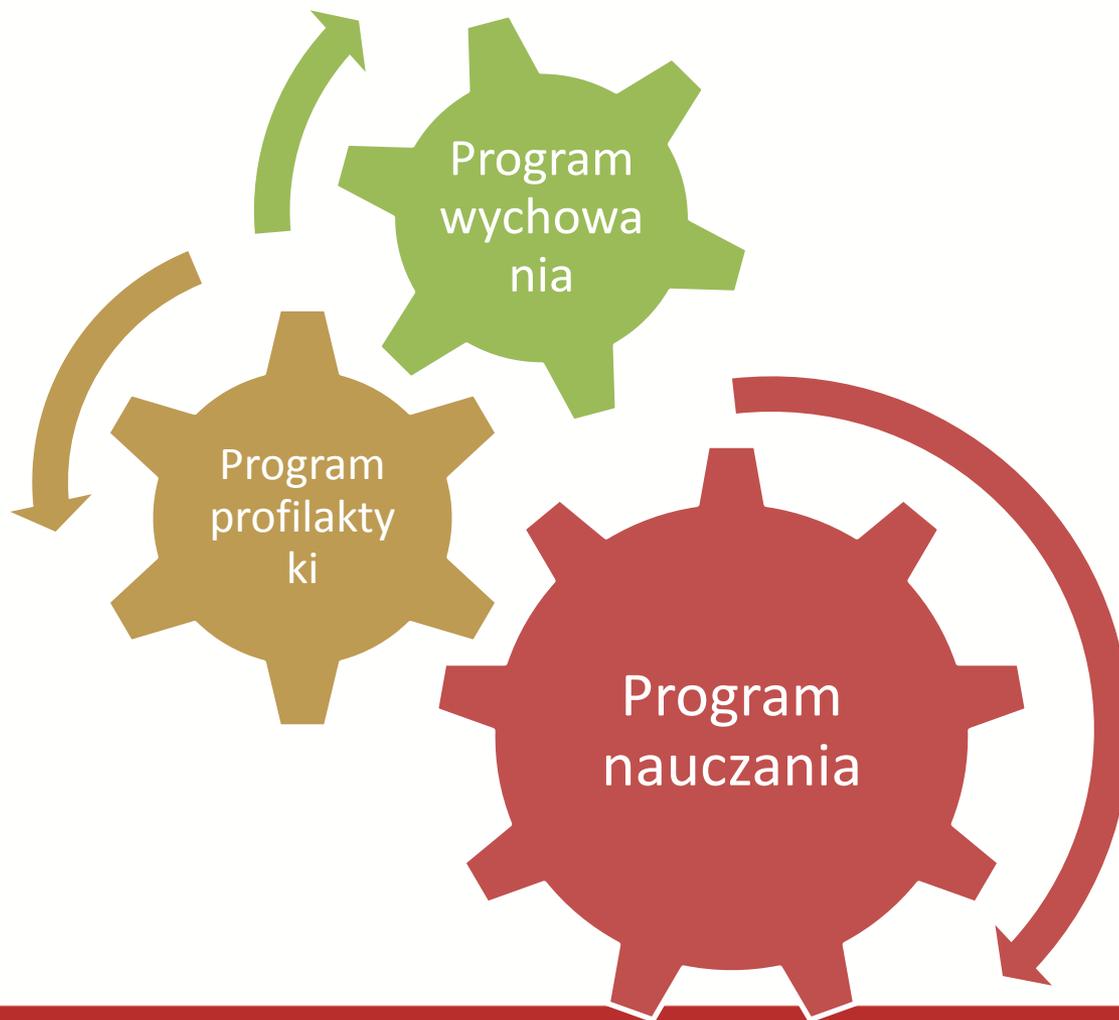
„Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

- 1) **szkolny zestaw programów nauczania**, który, uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;
- 2) **program wychowawczy szkoły**, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym;
- 3) **program profilaktyki**, dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej.

Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.”

Szkoła realizuje swą misję poprzez trzy nierozłączne uzupełniające się programy

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 18 sierpnia 2015 r.

w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii

§ 8. Szkoły i placówki dostosują, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, program wychowawczy i program profilaktyki, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, do przepisów rozporządzenia.

Szkolny Program Profilaktyki

- Zawiera opis wszystkich zaplanowanych celowych działań zapobiegawczych dostosowanych do potrzeb rozwojowych uczniów oraz rzeczywistych problemów i potrzeb szkoły;
- Obejmuje różne zagrożenia;
- Wykorzystuje wiele strategii profilaktycznych;
- Jest adresowany do uczniów, rodziców i nauczycieli;
- Może zawierać propozycje dla środowiska lokalnego.

- Aby program był adekwatny do potrzeb i problemów, niezbędna jest diagnoza.
- Nie trzeba diagnozować potrzeb rozwojowych uczniów – ich opis znajduje się w podręcznikach psychologii rozwojowej.
- Jednak każde środowisko szkolne ma swoje specyficzne problemy i potrzeby, które należy zidentyfikować i zdiagnozować – pozwala to bowiem określić priorytety szkolnej profilaktyki i konkretne zadania.

Szkolny program profilaktyki skonstruowany na podstawie:

Oceny potrzeb i zasobów szkoły:

- kadra
- działania
- organizacja

Oceny głównych zagrożeń w zakresie:

- czynników ryzyka
- nasilenia zachowań
problemowych

Schemat programu profilaktyki

Metody i narzędzia monitorowania i diagnozowania problemów i potrzeb szkoły

Skolne procedury reagowania w sytuacjach kryzysowych

Zasady i przepisy szkolne

Działania na rzecz środowiska lokalnego

Działania informacyjne

Działania edukacyjne

Programy alternatyw

Działania interwencyjne

Wspomaganie procesu readaptacji uczniów powracających do szkoły po leczeniu

Program profilaktyki szkoły a program profilaktyczny

- **Program profilaktyki** szkoły - duża, wieloczętonowa, długofalowa strategia obejmująca różnorodne celowe działania, odnosząca się do całej społeczności szkolnej i będąca odpowiedzią na problemy i potrzeby tej społeczności.
- **Program profilaktyczny** – program mały, stanowiący narzędzie pracy profilaktycznej. Oznacza mniej lub bardziej ustrukturalizowane zajęcia realizowane zgodnie z przygotowanym wcześniej scenariuszem.

- Programy profilaktyczne mogą być elementem programu profilaktyki szkoły.

www.ore.edu.pl/programy-profilaktyczne/bank-programow-profilaktycznych/programy-profilaktyki-uniwiersalnej

PROGRAMY PROFILAKTYKI UNIWERSALNEJ

02 września 2014

Lubię to! 0 G+ 0

Fantastyczne Możliwości	Program ukierunkowany na opóźnianie wieku inicjacji alkoholowej u nastolatków wkraczających w okres dojrzewania. Rekomendowany w EDDRA i Systemie Rekomendacji na III poziom - program modelowy.
Program Domowych Detektywów	Program dla uczniów w wieku 10-12 lat oraz ich rodziców i nauczycieli, ukierunkowany na zapobieganie inicjacji alkoholowej. Rekomendowany w EDDRA i Systemie Rekomendacji - na I poziom (program obiecujący).
Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	Program ukierunkowany na zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz wychowawców i nauczycieli pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży. Rekomendowany na II poziom - program "Dobra praktyka".
Archipelag Skarbów	Program adresowany do uczniów szkół gimnazjalnych, ukierunkowany na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, wczesne zachowania seksualne, przemoc rówieśnicza) realizowany w formie mityngów w dużych grupach. Rekomendowany na II poziom - program "Dobra praktyka".
Program Wzmacniania Rodziny	Program adresowany do rodzin, ukierunkowany na ograniczenie używania środków psychoaktywnych oraz zapobieganie innym zachowaniom problemowym młodzieży w wieku 10 - 14 lat. Rekomendowany na II poziom - program "Dobra praktyka".

Wychowanie i Profilaktyka

Aktualności

Liderzy profilaktyki agresji i przemocy

Programy profilaktyczne

Bank programów profilaktycznych

O Banku Programów

Programy promocji zdrowia psychicznego

Programy profilaktyki uniwersalnej

Programy profilaktyki selektywnej

Programy profilaktyki wskazującej

System rekomendacji

Programy i projekty WWP

Rządowy Program Bezpieczna i Przyjazna Szkoła 2014-2016

Materiały do pobrania

Kontakt

Różnice między programem edukacyjnym a systemem działań

Program edukacyjny

Cele: wybiórcze, np. alkohol

Adresaci: wybrane grupy
wiekowe

Metoda: okresowe działania
edukacyjne

Realizatorzy: pedagog lub
wybrani nauczyciele

System działań

Cele: różne dysfunkcje/
zachowania problemowe

Adresaci: cała populacja
uczniów

Metoda: system - edukacja,
interwencja, regulacje, itd.

Realizatorzy: wszyscy
pracownicy szkoły
i rodzice

Szkolny program profilaktyki powinien stanowić element gminnego programu rozwiązywania problemów społecznych.

- Szkoła jest ważną instytucją dla społeczności lokalnej;
- Szkolny program profilaktyki powinien stanowić element gminnego programu rozwiązywania problemów społecznych.

DRABINA PROGRAMÓW

Szkolny Program Profilaktyki – korzyści:

- Obliguje szkołę do przyglądania się sobie samej – problemom i potrzebom;
- Włącza rodziców;
- Stymuluje podnoszenie kompetencji nauczycieli;
- Obliguje szkołę do oceny efektywności własnych działań wychowawczych i zapobiegawczych;
- Eliminuje działania przypadkowe, akcyjne;
- Daje tytuł do ubiegania się o środki finansowe będące w dyspozycji gmin na doskonalenie nauczycieli i zakup wartościowych programów.

Warunki skutecznej profilaktyki szkolnej:

- **Podstawą programu profilaktyki w szkole powinny być wyniki obiektywnych badań dotyczących zachowań dysfunkcyjnych w środowisku szkolnym i lokalnej społeczności.**
- **Zaplanowane działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na mierzalne cele i zadania.**

Warunki skutecznej profilaktyki szkolnej:

- **Planowane i wdrażane działania profilaktyczne powinny wynikać z wcześniejszych doświadczeń wykazujących, że wykorzystywane strategie rzeczywiście zapobiegają lub redukują dysfunkcje.**
- **Programy profilaktyki w szkole powinny być systematycznie ewaluowane i modyfikowane.**

Źródło: I. Hantman, C. Crosse, (2000) „Progress in prevention...”

Etapy konstruowania SPP

- I. Faza wstępnej identyfikacji.
- II. Faza diagnozy sytuacji szkolnej.
- III. Faza konceptualizacji SPP.

I. Faza wstępnej identyfikacji.

1. Identyfikacja niepokojących objawów.
2. Nazwanie problemu, którego rozwiązanie będzie możliwe dzięki działaniom profilaktycznym.
3. Teoretyczna perspektywa rozumienia problemu – wyjaśnienie natury dysfunkcji i określenie możliwości przeciwdziałania.

II. Faza diagnozy sytuacji szkolnej.

4. Identyfikacja grupy, którą należy objąć badaniami.
5. Dobór narzędzi diagnostycznych.
6. Realizacja procedury diagnostycznej.
7. Analiza wyników badań.
8. Sformułowanie zaleceń dla SPP.

III. Faza konceptualizacji SPP.

9. Określenie celu SPP.
10. Określenie zadań programu.
11. Określenie struktury i treści programu:
  - Kto zostanie objęty programem?
  - Jakie strategie profilaktyczne?
  - Jakie treści będą przekazane, komu, kiedy, przez kogo i w jaki sposób?
12. Określenie sposobu realizacji:
  - harmonogram i terminy realizacji zadań.
13. Określenie strategii ewaluacyjnej:
  - Ewaluacja wewnętrzna czy zewnętrzna?
  - Jakie elementy programu zostaną objęte ewaluacją?